

Fagerkullan museoalueen kehittäminen

Vapaa-aikalautakunta 19.03.2024 § 20
87/12.03.03/2024

Esittelijä: Sivistysjohtaja Jormalainen Arto
Valmistelija: Kulttuurisihteeri Rautiainen, Mari, museonjohtaja Kuutsa Tommi,
sivistysjohtaja Jormalainen Arto.

Karkkilan kaupungilla on Högforsin ruukin historiaan liittyvä valtakunnallisestikin tarkastettuna merkittävä museokokonaisuus, jonka kehittämiseen ja palvelukonseptiin kannattaa jatkossakin investoida. Fagerkullan museoalueen kävijämäärä on noussut selkeästi viimeisinä vuosina. Kaupunkimarkkinointia on tehostettu ja museoalue on koettu kiinnostavana ja se on tavoittamassa matkailijoita enenevässä määrin.

Kulttuurin ja vapaa-ajan palvelualueella on keskusteltu alueen kehittämisestä toiminnallisin keinoin. Opastetut museokierrokset ovat suosittuja ja toimivia. Alueelle tarvitaan kiinteitä kohteita, joissa voidaan tehdä ja kokea uusia asioita. Erityisesti lapsiperheille ja -ryhmille tarvitaan toiminnallinen näyttelytila houkuttelevaksi maamerkiksi, joka tehostaa koko museoalueen markkinoinnin mahdollisuuksia.

Työläismuseon kokonaisuuden kehittämismahdollisuuksia

Palvelualueen kokouksissa on keskusteltu alueesta paljon ennenkaikkea Työläismuseon kokonaisuuden näkökulmasta. Museotoimi on suunnitellut jo usean vuoden ajan lasten tuvan perustamista Työläismuseon alueelle. Lasten tuvalla tarkoitetaan toiminnallista näyttelytilaa, jossa on mahdollista oppia, leikkiä ja luvan kanssa koskea tai käyttää museon rekvisiittaesineitä. Erityisesti lapsille suunnattu toiminnallinen näyttely löytyy nykyään yhä useammasta museosta ympäri Suomen.

Lapsille suunniteltu museokohde voi tuoda myös Karkkilan työläismuseoon lisää matkailijoita. Lisäksi se kehittäisi työläismuseota karkkilalaisten lasten ja lapsiperheiden käyntikohteena. Tätä ajatellen talousarvioon 2024 kirjattiin Sarlinin talon kehittäminen lasten taloksi. Talossa on valmiina mm. kangaspuut ja leivinuuni, joilla voidaan tutustuttaa erityisesti lapsikäyjiä perinnetöihin ja harjoitella niitä itse. Mikäli Sarlinin talo muutetaan lasten tuvaksi, yhdestä museon näyttelykohteesta (1890-luvun työläisperheen asunto) joudutaan luopumaan. Sarlinin talossa ei ole vesipistettä tai viemärintä.

Tekninen lautakunta on päivittämässä valtuuston päätettäväksi myytävien kiinteistöjen luetteloa. Työläismuseon alue on asemakaavassa merkinnällä museoalue. Alueella sijaitsevan, museotalojen kokonaisuuteen kuuluvan Parvin talon kiinteistön pääkäyttötarkoitus on museotoiminta. Pääkäyttötarkoituksen mukaista toimintaa tulee olla rakennusoikeudesta vähintään puolet, jotta kaavamerkintä toteutuu. Jos Parvin talorakennus myydään ja ostaja erottaa alueen omaksi tontiksi, käyttötarkoitus säilyy ennallaan ilman kaavamutosta. Näillä reunaehdoilla Parvin talon myyminen ei ole yksinkertaista. Rakennus on ollut tyhjiällä ja siitä ei ole saatu tuloja. Rakennuksen vuosimenot ovat -1 631 €.

Museotominnan uusi toiminnallinen keskus

Koska Parvin talon mahdollinen myynnin toteutuminen kestää kuitenkin useamman vuoden, on palvelualueella noussut keskusteluun yhtenä vaihtoehtona kokeilla talossa toiminnallisia tapahtumia ja museokäyttöä rakennuksen tyhjillään pitämisen asemesta.

Pakarin toimintaa ja ulosvuokraamista voitaisiin kehittää, mikäli sen lähellä olisi uusi toiminnallinen tila. Parvin talon museokäyttö ja siellä järjestettävät tapahtumat voisivat lisätä myös Pakarin asiakasmääriä ja houkuttelevuutta, kun Pakariin tavoitellaan esim. kahvila- tai ravintolayrittäjää. Parvin talon piha-alueelta on suora yhteys Pakarin pihaan, jolloin myös tapahtumatilana käytettävän ulkoalueen määrä museoalueella kasvaisi. Parvin talon piharakennuksessa on keskeneräinen sauna, jonka kunnostaminen yhteisölliselle museoalueelle on sekin kiinnostava mahdollisuus alueen kehittämisen ja elinvoiman kannalta.

Nykyisellään Pakarissa tapahtuva museokierrosten lipunmyynti, museokauppa, yleisö-wc sekä henkilökunnan sosiaalililat aiheuttavat usein haasteita Pakarin ulosvuokraamiseen esimerkiksi yksityistilaisuuksia varten. Museon henkilöstö tarvitsee käyttöönsä asianmukaiset sosiaalililat, joiden järjestämiseen Karkkilan kaupungilla työnantajana on lakisääteinen velvollisuus.

Parvin talon sijainti on keskeinen ja selkeä museokierrosten lähtöpisteenä. Talo sijaitsee museoalueen ytimessä, ja se on helppo löytää alueelle saapuessa. Museon lipunmyynnin, opastettujen kierrosten lähtöpisteen ja pienen museokaupan lisäksi talossa on riittävästi tilaa työpaja- ja toimintatilalle (lasten tupa), jota olisi helppo käyttää myös kulttuurikasvatussuunnitelma Elämyspolkuun kuuluvissa päiväkotij- ja koululaisryhmien vierailuissa. Museon resurssien salliessa lasten tupa voi tuki laajentaa myös museon omaa sesonkia: talvikaudella lasten tupa voisi olla avoinna esim. kerran kuussa erityisten teema- ja tapahtumapäivien yhteydessä, tarjoten kulttuuri- ja matkailukohteen myös kesäsesongin ulkopuolella.

Parvin taloon sijoitettuna lasten tupa lisäisi museoalueella esiteltävien kohteiden määrää, eli parantaisi museon palvelutasoa nykyisestä. Toinen olennainen Parvin taloa puoltava tekijä on wc ja vesipiste, jotka ovat museokohteissa ja erityisesti lapsille suunnatuissa tiloissa välttämättömiä. Strategian mukainen toiminta

Karkkilan vuosien 2022–2025 kaupunkistrategia Rautainen kotikaupunki korostaa rohkeutta katsoa pitkälle tulevaisuuteen ja halua uudistaa toimintaa ja kaupunkia ennakkoluulottomasti. Yhdeksi muutosteemaksi strategiassa on valittu kasvun ja elinvoiman edistäminen, jossa keskiöön nousevat matkailun ja kulttuurin kehittämisen tavoitteet.

Fagerkullan museoalueen kehittämisessä on havaittavissa monia kaupunkistrategian tavoitteisiin vastaavia mahdollisuuksia. Etenkin uudenlainen tapahtuma- ja toimintatila museoalueella lisäisi merkittävästi ulkopuolisten kumppanien, esimerkiksi yhdistys- ja yritystoimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön edellytyksiä.

Museoalueen toiminnan kehittäminen vaatii ennen kaikkea tarkoitukseen ja toimintaan sopivia tiloja. Erilaiset toiminnot ja palvelut alueella eivät saa olla esteenä toisilleen. Tilaratkaisujen kautta ne voivat sen sijaan laajentaa

ja parantaa palvelukokemusta sekä lisätä yhteistyötä ja alueen vetovoimaa.

- Ehdotus: Sivistysjohtaja Jormalainen Arto
Vapaa-aikalautakunta päättää, että Fagerkullan museoalueen kehittämiseksi
- 1) alueelle keskitetään toiminnallisia tapahtumia ja kehitetään nykyisiä tapahtumia,
  - 2) selvitetään mahdollisuuksia kokeilla Parvin talon toimivuutta museoalueen toiminnallisena keskuksena mahdolliseen myyntitoimeksiantoon saakka
  - 3) laaditaan alueen markkinointisuunnitelma ja
  - 4) eri toimijoille tarjotaan mahdollisuuksia palvelujen järjestämiseksi kesäajaksi.
- Päätös: Hyväksyttiin.
- Täytäntöönpano: Museotoimi, kulttuuritoimi